

Jaarverslag Zoogdierwerkgroep IVN De Oude IJsselstreek 2024

Algemeen

Onze werkgroep is weer druk geweest dit jaar met de gebruikelijke activiteiten, maar ook alvast met voorbereidingen op ons jubileumjaar in 2025. We bestaan dan namelijk 25 jaar en dat kunnen we natuurlijk niet ongemerkt voorbij laten gaan!

Dankzij het IVN-afdelingsbestuur en Waterschap Rijn en IJssel hebben we 6 wildcamera's voor het otterproject aan kunnen schaffen.

We zijn blij met de aanwas van jonge(re) leden. Van de 'oudere' garde overwegen er toch een paar komend jaar te gaan stoppen of in ieder geval het wat kalmer aan te gaan doen. We zijn daarom bezig met inventariseren welke activiteiten we willen voortzetten in 2025, welke we (voorlopig) laten vallen of evt. nieuwe willen toevoegen. Een enquête hierover is verstuurd naar de leden.

Leden, vergaderingen en activiteiten

Onze werkgroep bestaat momenteel uit 23 leden (2 nieuwe en 1 lid is gestopt). Via een WhatsApp-groep houden we elkaar op de hoogte van leuke (zoogdier)waarnemingen en plannen we korte-termijn-afspraken voor als we het 'veld' ingaan. Voor de verschillende onderzoeksgroepen zijn enkele sub-appgroepjes aangemaakt (o.a. NEM Ottermonitoring en de soortgroepen op ecoduct Koekendaal).

Er is dit jaar 2 keer vergaderd in De Ruimte te Halle, waarbij gemiddeld 15 leden aanwezig waren. Na afloop van de vergadering in maart heeft Jacques voor ons een lezing verzorgd over kleine marterachtigen. Henriette, die de zoogdierwerkgroep heeft opgericht, heeft aangekondigd dat ze haar sturende rol en coördinerende taken binnen per 1 januari 2025 gaat beëindigen. Na 25 jaar vindt ze het een goed moment om niet langer zoveel activiteiten te hoeven aansturen. Ze blijft wel ZWG-lid en zal ook het ecoductproject, dat doorloopt tot en met 2025, blijven coördineren. Na afloop van de vergadering in november was er daarom een gezellige nazit waarbij Henriette ons trakteerde op een hapje en een drankje.

De wildcamera-avond (doorgeschoven van nov. 2023) vond op 19 januari plaats en trok 7 belangstellende leden en 8 leden van de KNNV-plantenwerkgroep, die planten hebben geïnventariseerd op het ecoduct.

Foto: Wilber Thus

In november werd er ook weer een avondje wildcamera-beelden bekijken georganiseerd. Deze was nu ook opengesteld voor andere IVN/KNNV'ers. Het aanwezige gezelschap bestond uit 14 leden en 5 gasten, die een leuke en leerzame avond hadden in De Ruimte.

In maart werd de jaarlijkse landelijke dag van de [Zoogdiervereniging](#) in Burgers Zoo Arnhem door 3 leden bezocht en zijn 6 leden naar de dag van [CaLutra](#) (bever- en otterwerkgroep) in Onstwedde geweest. Dit waren interessante en leerzame dagen. De lezingen van de zoogdierdag zijn terug te kijken op YouTube via deze [link](#).

In december heeft een lid aan 4 mede-leden uitleg gegeven over de batlogger, die voor het monitoringsproject ecoduct wordt gebruikt. Wordt misschien komend jaar vervolgd.

Het werkgroepuitje (23 deelnemers), georganiseerd door Gabi en Sigrid, ging in juni naar historische buitenplaats De Wildenborch in Vorden en het Natura 2000-gebied Stelkampsveld tussen Barchem en Borculo. Sigrid (werkzaam bij De Wildenborch) leidde ons er, met speciale toestemming van de eigenaar, rond door de prachtige tuin. We mochten aansluitend onze meegebrachte lunch nuttigen in het bijbehorende koetshuis. 's Middags stond het Stelkampsveld op het programma, waar we genoten van de mooie natuur met o.a. bloeiende orchideeën en de talrijk aanwezige boomkikkers.

Foto: Jeltje Berendsen

Publieksexcursie

Onze publieksexcursie over vleermuizen vond plaats op vrijdagavond 23 augustus in natuurpark Overstegen te Doetinchem. We sloten zo mooi aan bij de landelijke 'Nacht van de vleermuis', zie ook het [excursieverslag](#) met foto's op de IVN-website. Er kwamen 20 deelnemers op deze publieksactiviteit af en - opvallend genoeg - geen kinderen, wat we wel jammer vonden.

Projecten

- Braakballen pluizen; de pluisavond in januari is komen te vervallen omdat er te weinig belangstelling voor was.
- Ottermonitoring; 10 leden controleerden (voor CaLutra) in de winterperiode weer een of meerdere trajecten in het stroomgebied van de Oude IJssel, op zoek naar uitwerpselen (spraints) en andere sporen van mogelijk aanwezige otters. Dit jaar zijn er minder spraints

gevonden en leek er minder activiteit te zijn van otter, o.a. nog wel bij Gaanderen. Door de erg natte winter van 2023/24 zijn waarschijnlijk veel spraints verregend of weggespoeld. De otterloopplanken onder bruggen stonden vaak lang onder water door het hoge waterpeil in beken en rivieren.

- Project 'Otters in beeld'; 6 leden hebben samen een projectgroep opgericht, die met behulp van wildcamera's (met dank aan IVN-bestuur en WRIJ) wil proberen om otters in beeld te krijgen. De camera's zijn op strategische plekken langs de trajecten geplaatst waar we veelal ook otters monitoren voor het ottermeetnet. De camera's hebben gefilmd vanaf half januari tot en met december 2024 en zijn soms periodiek weggehaald en/of verplaatst. In het eerste half jaar werd op geen van de locaties een otter waargenomen. Wel waren er mooie 'bijvangst' van o.a. bever, beverrat, bunzing, vos, (boom-/steen)marter, ransuil en lepelaar. Later in het jaar (in juli, september en oktober) was er alsnog succes toen er bij de Eldrikse kwelsloot en de Bielheimerbeek een otter in beeld verscheen. Er was een zwemmende otter, en een die zelfs voor het oog van de camera een spraint afzette.

- Eekhoornnesttelling Koekendaal; het weer zat niet echt mee en we hadden net te weinig tellers, waardoor deze activiteit helaas werd afgelast.
- Monitoring ecoduct Koekendaal; hiervoor werken we in 'subgroepjes', die elk een eigen taak/onderzoek voor hun rekening nemen. Er zijn leden bij die in meerdere groepjes meedraaien en leden die slechts bij één groepje actief zijn, al na gelang hun interesse en beschikbare tijd. Zo houdt een groepje zich bezig met het plaatsen en uitlezen van de aanwezige wildcamera's (voornamelijk zoogdieren), een groepje houdt bij welke vleermuizen er (over)vliegen, een ander groepje doet de amfibieën en reptielen, weer een ander de vlinders en tot slot nog de sprinkhanen. We proberen de tellingen te kwantificeren om te zien of er (in de toekomst) iets te zeggen valt over toe- of afname van de verschillende soorten.

Dit jaar hadden we op het ecoduct o.a. te kampen met slecht weer, er werd - mede daardoor - te weinig/te laat gemaaid en we kregen te maken met kapotte (slijtage) of gestolen camera's. Gelukkig hebben gemeente Doetinchem en provincie Gelderland nieuwe camera's beschikbaar gesteld. Ook over dit jaar wordt er een rapportage gemaakt en aan de opdrachtgevers (Rijkswaterstaat, bouwbedrijf BAM en gemeente Doetinchem) verstrekt. BAM maakte, met medewerking van Henriette, [dit filmpje](#) over het ecoduct.

- We hebben ook dit jaar weer een gebiedje geïnventariseerd. Dat werd een (particulier) gedeelte van het Stillwald bij Wehl. Hier hebben we 4 keer (in april, juli, augustus en september) een veldexcursie gehouden, waarbij gemiddeld 6 leden aanwezig waren. Tussendoor werd er ook gebruikgemaakt van wildcamera's, batdetectors en een warmtebeeldcamera (privébezit van een lid). Tijdens de veldexcursies werden (sporen van) 7 verschillende zoogdiersoorten waargenomen. Via de camera's kwamen daar nog 7 soorten bij. En uit het gebied (eigenaar Jan van Laak) afkomstige braakballen van kerkuil leverde nog eens 5 soorten (muizen) op. In totaal zijn er dus 19 zoogdiersoorten vastgesteld. Niet gek voor dit - in verhouding - kleine onderzochte gebied.
- Vleermuiskolonietelling aan de Zandstraat; gestart vanuit de Klootsemastraat, gewapend met tellertjes en batdetectors, togen 15 leden - samen met 1 gast en 3 leden van de PvdD - naar de betreffende straat. Na vorig jaar een goed resultaat geboekt te hebben, viel het dit jaar weer wat tegen. Zie tabel hieronder met het aantal getelde exemplaren per jaar.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dwergvleermuis	27	59	155	157	229	300	256
Laatvlieger	5	8	0	0	7	4	0

Waarschijnlijk is het slechte, natte weer van dit (voor)jaar hier debet aan geweest. We telden bij 11 huizen. Er bleken weer tenminste 2 huizen dichtgemaakt (na isolatie). Er blijven zo helaas steeds minder geschikte verblijfplaatsen over. Een bewoonster die juist - vanwege de vleermuizen - haar huis niet na isoleert, hebben we als dank een presentje overhandigd.

- [Kerkzoldertelling vleermuizen](#); er zijn door 4 leden vleermuizen geteld; in Wichmond 6 grootoren) en Vierakker (34 grootoren + 1 dode) en geen dwergvleermuizen. In Halle werden weinig vleermuizen geteld maar wel vrij veel uitwerpselen gevonden. Een lid telde op de zolder van kasteel Hackfort (Vorden) 1 grootoor en 2 niet geïdentificeerde vleermuizen.
- Muizen vangen met live-traps; in oktober hebben we een weekend met 17 leden (in wisselende samenstellingen) muizen gevangen op een terrein van SBB in de buurt van een voormalige boswachterswoning in de Slangenburg. Er werden 30 live-traps uitgezet waarvan er een sneuvelde door werkzaamheden van het waterschap. Van vrijdag t/m zaterdag werden 21 muizen gevangen, twee meer dan vorig jaar. Maar wel werd tot 2 keer toe onze doelsoort, de grote bosmuis, gevangen. Daar waren we heel blij mee! Dat we twee jaar achtereen in hetzelfde gebied onze vallen hadden geplaatst, kwam door dit - vanuit het oosten oprukkende - zoogdiertje. Zie de [NDFF verspreidingsatlas](#).

Grote bosmuis, herkenbaar aan de bruine 'halsband' (foto: Rosanne Weijers)

Overige activiteiten

- ❖ Vleermuisklachten/-meldingen; er zijn slechts 5 meldingen afgehandeld. In 3 gevallen liep het goed af voor de betreffende vleermuizen, maar de andere 2 hadden helaas minder geluk en hebben het er niet levend van afgebracht.
- ❖ Een lid heeft op 25 mei, namens onze ZWG, in de IVN-stand gestaan tijdens de groenmarkt 'Natuurlijk Oude IJsselstreek' bij het Boskapellebusken in Sinderen.
- ❖ Er zijn artikelen geschreven voor De Composiet: 'Het mysterie van de vleermuizen' deel 1 (zie voorjaarseditie [1/2024](#), blz. 18 en 19) en deel 2 (zomereditie [2/2024](#), blz. 10), 'Monitoring Ecoduct' (zie herfsteditie [3/2024](#), blz. 7) en de aankondiging van onze jubileumavond 'Lezingen over wolf en diersporen' (zie wintereditie [4/2024](#), blz. 4)
- ❖ Een groepje (toen nog nieuwe) leden is vorig jaar begonnen met het vastleggen van (zoog)dieren die gebruik maken van de faunabuis, die hier (naast het ecoduct) onder de A18 ligt. Nadat er een wildcamera was verdwenen (waarschijnlijk gestolen), bleef gelukkig de andere camera gespaard en daar zijn dit jaar nog leuke waarnemingen mee gedaan. De tunnel blijkt intensief gebruikt te worden door een dassenfamilie. Daarnaast zijn de zoogdieren bunzing, (boom-/steen-)marter, egel, vleermuis, ree, vos, rat en muizen op camera gekiekt. Niet alles gaat door de buis. Sommige lopen/vliegen alleen langs of klimmen over het hekwerk. De grootste verrassing was een wasbeerhond (exoot) die in februari eenmalig door de tunnel ging.

Tot slot hopen we op een mooi jubileumjaar in 2025 en is iedereen, ook niet-leden, van harte welkom op onze [jubileumavond](#) op 4 februari (19.30-22.00 uur) in Hotel Restaurant Ruimzicht, Kilderseweg 19 in Zeddum. Tot ziens!

Jeltje Berendsen
Coördinator Zoogdierwerkgroep IVN De Oude IJsselstreek